

Sygn. akt IV U 211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Kazimierz Kostrzewa

Protokolant: protokolant sądowy Marta Bartusiak

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania I. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 13 grudnia 2013 roku nr (...)

w sprawie I. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że I. R. nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 1.700.00 zł (słownie: jeden tysiąc siedemset złotych 00/100).

Sygn. akt IVU 211/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 czerwca 2014 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. decyzją z dnia 13.12.2013 r. na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 Nr 153, poz. 1227 późn. zm.) zobowiązał I. R. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń dla zmarłego Z. R. za okres od 01.03.2013 r. do 30.04.2013 r. w kwocie 1700,00 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił, iż emerytura dla Z. R. za okres od 01.03.2013 r. do 30.04.2013 r. w łącznej kwocie 3191,88 zł została bezpodstawnie wypłacona na konto w (...), którego I. R. była współwłaścicielem i zobowiązał ją do zwrotu tych nienależnie wypłaconych świadczeń. Informacja o zgonie Z. R. w dniu (...) r. wpłynęła do organu rentowego w dniu 02.04.2013 r. tj. po przekazaniu emerytury za miesiąc marzec i kwiecień 2013 r. Zgodnie z art. 138 ust. 3 emerytura wypłacona za te miesiące po zgonie jest świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi. W dniu 09.09.2013 r. I. R. wpłaciła kwotę 1491,88 zł. istnieje nadal nadpłata w kwocie 1700 zł, którą jest zobowiązana zwrócić.

W odwołaniu do Sądu I. R. wniosła o zmianę powyższej decyzji, ponieważ kwotę 1700 zł, o której mowa w zaskarżonej decyzji (...) przelał na rachunek E. R. już po śmierci jej męża, wykonując stałe zlecenie.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie z przyczyn podanych w uzasadnieniu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. R. ur. (...) był uprawniony do emerytury w wysokości 1595,94 zł. Emerytura była przekazywana przez organ rentowy na rachunek bankowy odwołującego, stanowiący współwłasność z żoną I. R.. Z. R. stałym zleceniem przekazywał swojej byłej żonie E. R. kwotę 850 zł miesięcznie z tytułu renty alimentacyjnej. W dniu (...) r. Z. R. zmarł. Emerytura dla Z. R. za okres od 01.03.2013 r. do 30.04.2013 r. w łącznej kwocie 3191,88 zł została przekazana na konto w (...). Informacja o zgonie Z. R. w dniu (...) r. wpłynęła do organu rentowego w dniu 02.04.2013 r. tj. po przekazaniu emerytury za miesiąc marzec i kwiecień 2013 r.

/okoliczności bezsporne/

I. R. zwróciła kwotę 1491,88 zł pobraną przez siebie już po śmierci męża. E. R. po wezwaniu przez organ rentowy do zwrotu kwoty 1700 zł, do tej pory zwróciła kwotę 300 zł (wpłata w dniu 17.07.2013 r.) na konto byłego męża w (...), resztę zamierza zwrócić po otrzymaniu świadczeń po zmarłym mężu.

Dowód : pismo ZUS z dnia 31.07.2013 r. –k. 138 ar czIII,

pismo ZUS z dnia 31.07.2013 r. –k. 139 ar czIII,

historia rachunku bankowego –k. 135-136 ar czIII,

wydruk potwierdzenia wykonanej operacji – k. 146 ar czIII,

pismo E. R. z dnia 19.08.2013 r. – k. 148-150 ar czIII.

Decyzją z dnia 13.12.2013 r. organ rentowy zobowiązał podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 Nr 153, poz. 1227 późn. zm.) zobowiązał I. R. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń dla zmarłego Z. R. za okres od 01.03.2013 r. do 30.04.2013 r. w kwocie 1700,00 zł.

Dowód: decyzja ZUS z dnia 13.12.2013 r. –k. 160 ar czIV.

Sąd ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy w oparciu o dowody z dokumentów. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez strony. Brak więc jakichkolwiek podstaw, które należało by uwzględnić, nawet z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego znaczenia dowodowego.

Sąd zważył , co następuje :

Odwołanie jest zasadne.

Prawo ubezpieczeń społecznych, a w szczególności ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w art. 138 w sposób właściwy dla świadczeń z ubezpieczenia społecznego definiuje świadczenie nienależnie pobrane i określa zasady oraz przesłanki jego zwrotu.

W myśl art. 138 ust. 1 powołanej ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Zgodnie z ustępem 3 tego artykułu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Stosownie do treści ustępu 6 art. 138 organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Stosownie do treści ust. 6 tego przepisu jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r Nr.1376) rachunek bankowy może być prowadzony dla kilku osób fizycznych albo kilku jednostek samorządu terytorialnego (rachunek wspólny). W przypadku rachunku wspólnego prowadzonego dla osób fizycznych, o ile umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku (art. 51a pkt. 1 prawa bankowego).

Stosownie do treści art. 55 ust. 1 tej ustawy w przypadku śmierci posiadacza rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej bank jest obowiązany wypłacić z tych rachunków:

1) kwotę wydatkowaną na koszty pogrzebu posiadacza rachunku osobie, która przedstawiła rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią kosztów - w wysokości nieprzekraczającej kosztów urzędzenia pogrzebu zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w danym środowisku;

2) kwotę równą wpłatom na rachunki dokonanych przez organ wypłacający świadczenie z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego albo uposażenie w stanie spoczynku, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku, wskazaną we wniosku organu wypłacającego to świadczenie lub uposażenie, skierowanym do banku wraz z podaniem numerów rachunków, na które dokonano wpłat.

Jednakże w myśl ust. 3 tego przepisu prawa bankowego bank jest zwolniony od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu wypłacającego świadczenie lub uposażenie dokonał z tych rachunków wypłat innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w terminie 30 dni od otrzymania wniosku poinformuje o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty. W myśl art. 57 ustawy prawo bankowe przepisy art. 55 ust. 1 i art. 56 ust. 1 nie dotyczą rachunku, o którym mowa w art. 51.

Sąd Apelacyjny w Katowicach z dnia 22 listopada 2005 r. III AUa 2062/04 stwierdził, że jest konieczne rozróżnienie świadczenia nienależnie pobranego, którego dotyczy - ujęta w treści art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - instytucja zwrotu świadczenia nienależnie pobranego, od świadczenia nienależnego. Każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie działa tu reguła odwrotna. Zwrotu świadczeń nienależnych, niebędących świadczeniami nienależnie pobranymi, ZUS może dochodzić na zasadach ogólnych. (LEX nr 189359).

Jak wynika z ustaleń Sądu sporną kwotę 1700,00 w wyniku realizacji stałego zlecenia (...) przekazał E. R. z tytułu renty alimentacyjnej dwukrotnie po 850 zł. Organ rentowy zwracał się do niej pismem z dnia 31.07.2013 r. o zwrot wspomnianej kwoty. E. R. tego faktu nie kwestionuje co wynika z treści pisma z dnia 19.08.,2013 r. i faktu dokonania przez nią wpłaty w dniu 17.07.2013 r. na konto zmarłego męża w wysokości 300 zł. I. R. nie pobrała ze wspólnego konta kwoty 1700 zł pochodzącej z emerytury zmarłego męża za okres 01.03.2013 r. do 30.04.2013 r. W tej sytuacji w ocenie Sądu brak jest podstaw do obciążenia jej obowiązkiem zwrotu tej kwoty zwłaszcza, że organ rentowy dysponuje wiedzą na temat osoby, która te środki uzyskała i deklaruje chęć ich zwrotu. Z tych powodów Sąd uznał, że zasadnym jest zmienić zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż uznał, że I. R. nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 1700 zł, ponieważ obciążenie jej obowiązkiem zwrotu tej kwoty byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Z tych przyczyn należało orzec jak w sentencji na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c.